

مرکز مدیرت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه فاطمیه شهرستان دامغان

تأثیر ماهواره بر عقاید دینی دختران دبیرستان (دوره متوسطه دوم)

در

شهرستان دامغان

استاد راهنما:

سرکار خانم غزاله رمضان قربانی

گردآورندگان:

اکرم باستی، فرشته خادمیان، اعظم شبانی

تابستان ۹۵

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

چکیده

این مقاله با عنوان «تأثیر ماهواره بر عقاید دینی دختران دبیرستان شهرستان دامغان «به نگارش درآمده است، باتوجه به گسترش روز افزون رسانه‌ها و به خصوص ماهواره و با توجه به اینکه نسل کنونی از ابتدای حیاتش با رسانه‌ها آشنا شده، رشد می‌کند و بخش عظیمی از اطلاعات، الگوهای رفتاری و ارزش‌های خود را از آن‌ها دریافت می‌کند و اینکه رسانه می‌تواند به صورت مستقیم تمامی آحاد جامعه را تحت تأثیر قرار دهد، ضرورت بررسی میزان تأثیر ماهواره بر عقاید مردم دانسته می‌شود. هدف کلی این پژوهش بررسی تأثیر ماهواره بر میزان باورهای دینی دانش آموزان دبیرستان در شهر دامغان می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه مدارسی که دارای مبلغ مذهبی بوده که حجم نمونه آن برابر با ۲۵۰ نفر مشخص شدند. این پژوهش با روش پیمایشی صورت گرفته است. در این تحقیق پس از جمع آوری مطالب در زمینه باورهای دینی به بررسی تأثیر ماهواره بر میزان عقاید دینی دانش آموزان پرداخته ایم. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که بین تماسای ماهواره و میزان عقاید دینی رابطه وجود دارد. تماسای ماهواره بر استحکام درونی خانواده‌ها موثر است.

و فرضیه ما مبنی بر بررسی استحکام درونی خانواده‌ها بر میزان عقاید دینی تعمیم پذیر نشد.

واژگان کلیدی:

ماهواره، عقاید، دین، عقاید دینی

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات

۱.....	مقدمه
۲	بیان مسئله
۳	اهمیت و ضرورت تحقیق
۴	اهداف تحقیق
۵	پیشینه تحقیق

فصل دوم: ادبیات نظری

۸	جایگاه «تأثیر» در نظریه‌های رسانه
۹	دوره‌های سه گانه نظریه‌های تأثیر رسانه‌ها
۱۰	نظریه کاشت
۱۲	نظریه برجسته سازی یا نظریه «تعیین دستور کار»
۱۳	نظریه الگو برداری
۱۴.....	نظریه معنا
۱۵.....	نقش وسایل ارتباط جمعی
۱۶.....	ماهواره
۱۷	۱. ماهواره و کارکردهای آن
۱۸	- اشاعه فحشا و بی‌بند و باری
۱۹.....	۲. ماهواره در ایران: گذشته، حال و آینده
۲۱	۳. ماهواره، ابزار یکسان‌ساز فرهنگی
۲۳	رویکرد نامناسب به ماهواره‌ها
۲۴	تأثیرات ماهواره در تزلزل بنیان خانواده

۱.القای ضدارزش‌ها به جای ارزش‌ها.....	۲۷
۲.الگودهی ماهواره به خانواده‌ها.....	۳۱
۳.تربیج خانواده‌های بدون ازدواج (هم خانگی‌ها).....	۳۴
حمله به دین به بناهه مبارزه با بدعت و خرافات	۳۷
فرضیات تحقیق:	۳۸
تعریف مفهومی متغیرها	۳۹
الف) عقاید	۳۹
ب) دین	۴۱
د) ماهواره	۴۱
تعریف عملیاتی	۴۲

فصل سوم: روش شناسی

روش تحقیق	۴۹
جامعه آماری، حجم نمونه و شیوه نمونه گیری	۴۹
ابزار گردآوری اطلاعات	۴۹
روش‌ها و ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها	۵۲

فصل چهارم: نتایج و یافته‌ها

یافته‌های توصیفی	۵۴
نتیجه گیری	۶۳
منابع و مأخذ	۶۸

- برای هر یک از سوالات زیر یک گزینه انتخاب کنید). توجه کنید که چنانچه جواب شما کاملاً منفی است از گزینه خیلی کم استفاده کنید).

شماره	گویه ها	خیلی کم	خیلی زیاد	متوسط	کم
۱۳	چه میزان به نماز خواندن اعتقاد دارید؟				
۱۴	چه میزان با جنس مخالف رابطه دارید؟				
۱۵	چه میزان ممکن است رابطه نامشروع با جنس مخالف داشته باشید؟				
۱۶	چه میزان ممکن است تجربه زود هنگام در برقراری با جنس مخالف داشته باشید؟				
۱۷	چه میزان با اعضا خانواده خود رابطه صمیمانه دارید؟				
۱۸	چه میزان با دوستان خود رابطه صمیمانه دارید؟				
۱۹	چه میزان با فروشنده ها ممکن است راحت برخورد کنید؟				
۲۰	چه میزان احساس می کنید مزاحم تلفنی دارید؟				
۲۱	چه میزان در مهمانی های مختلف شرکت می کنید؟				
۲۲	چه میزان برقرار کردن رابطه با افراد نامحرم برای شما عادی است؟				
۲۳	چه میزان ممکن است در دعواهای دسته جمعی شرکت کنید؟				
۲۴	چه میزان از روشهای نامناسب زندگی بازیگران الگوبرداری می کنید؟				
۲۵	چه میزان برنامه های فارسی زبان ماهواره در روابط شما تاثیر گذاشته؟				
۲۶	چه میزان با فرقه شیطان پرستی آشنایت دارید؟				
۲۷	چه میزان به طالع بینی و فالگیری اعتقاد دارید؟				
۲۸	چه میزان به وجود ارواح و جنیان اعتقاد دارید؟				
۲۹	چه میزان ممکن است فیلمها و عکسهای مبتذل در فضای مجازی ردوبلد کنید؟				
۳۰	به چه میزان حس می کنید نیاز جنسی در شما زیاد است؟				
۳۱	چه میزان به فیلم های ماهواره وابسته هستید؟				
۳۲	چه میزان از چادر استفاده می کنید؟				
۳۳	چه میزان سعی می کنید از مانتوهای بلند و مناسب استفاده کنید؟				
۳۴	چه میزان سعی می کنید اصول اسلامی را رعایت کنید؟				
۳۵	چه میزان بین والدین شما محبت وجود دارد؟				
۳۶	چه میزان بین والدین شما اعتماد وجود دارد؟				
۳۷	چه میزان والدین شما با همدیگر مشورت می کنند؟				

				چه میزان شما در هنگام عصبانیت با خواهر برادر خود خشم خود را کنترل می گنید؟	۳۸
				چه میزان با خواهر یا برادر خود مشورت می کنید؟	۳۹
				چه میزان به خواهر یا برادر خود محبت می کنید؟	۴۰
				چه میزان در هنگام صحبت با خواهر و برادر خود ادب را رعایت میکنید؟	۴۱
				چه میزان به خواهر یا برادر خود علاقه دارد؟	۴۲
				چه میزان نسبت به خواهر یا برادر خود احساس غیرت دارد؟	۴۳
				چه میزان پدر و مادرتان نسبت به هم در مقابل دیگران احترام قائلند؟	۴۴
				چه میزان پدر و مادرتان در مقابل شما به هم احترام می گذارند؟	۴۵
				چه میزان شما برای خواهر یا برادر بزرگتر خود احترام قائلید؟	۴۶
				چه میزان سعی میکنید از کارهای خود والدینتان را در جریان بگذارید؟	۴۷
				چه میزان با پدر و مادر خود مشورت می کنید؟	۴۸
				چه میزان سعی می کنید از تجربیات والدین خود استفاده کنید؟	۴۹
				چه میزان از پدر و مادر خود در زمینه نماز خواندن الگوبرداری می کنید؟	۵۰
				چه میزان از پدر و مادر خود در روزه گرفتن الگوبرداری می کنید؟	۵۱

۵۲-چه میزان از سعی می کنید مانند پدر و مادر خود در زندگیتان حلال و حرام را رعایت می کنید؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۵۳-چه میزان در مراسم عزاداری های رسمی شرکت می کنید؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۵۴-چه میزان در مهمانی های خانوادگی شرکت می کنید؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۵۵-چه میزان در مراسم عروسی و جشنها شرکت می کنید؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۵۶-چه میزان سعی می کنید با دوستان خود مشورت کنید؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۵۷-چه میزان به دیگران احترام می گذارد؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۵۸-چه میزان وقت خود را صرف تماشای شبکه های زیر می کنید؟

شماره	شبکه ها	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۵۸-۱	BBC					
۵۸-۲	PMC					
۵۸-۳	GAM					
۵۸-۴	IRAN MOVIE					
۵۸-۵	فارسی ۱					
۵۸-۶	من و تو					

«با تشکر از صبوری شما»

منابع و مأخذ

١. ابن فارس، احمد؛ معجم مقاييس اللغة؛ قم: دار الكتب العلميه، ١٣٦٨ق، ص ٦٨.
٢. ابن منظور، محمد بن مكرم؛ لسان العرب؛ الطبعة الثالثة، بيروت: دار صادر، ١٤١٤ق.
٣. ابی علی مسکویه، تهذیب الاخلاق و تطهیر الاعراق، قم، انتشارات بیدار، بی تا، ص ٥١ و مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، بيروت، موسسه وفا، ج ٦٧، باب ٥٩، ص ٣٧٢، ذیل حدیث ١٨.
٤. اسماعیلی، علی محمد. (١٣٨٩). جنگ نرم در همین نزدیکی. تهران، نشر ساقی.
٥. اعزازی، شهلا. (١٣٩٠). دگرگونی در نقش زنان، (مجموعه مقالات). تهران. نشر علمی.
٦. بهرامی کمیل. نظام. (١٣٨٨). نظریه رسانه ها. نشر کویر.
٧. بهزاد، حمید رضا، امنیت ملی و فروش ماهواره‌ای، نشریه سیاست دفاعی، ١٣٧٥.
٨. بهنام، جمشید. (١٣٨٣). تحولات خانواده، پویایی خانواده در حوزه های فرهنگی گوناگون. مترجم: محمد جعفر پوینده. نشر ماهی. تهران.
٩. پوررزاقي بهرام، نقش ماهواره در کمرنگ کردن اعتقادات دینی جوانان، گنجینه مهر، ١٣٨٤، شماره ٥٤.
١٠. الجوهری، اسماعیل بن حماد؛ الصحاح؛ الطبعة الرابعة، بيروت: دارالعلم للملاليين، ١٤٠٧ق.
١١. دهقان، علیرضا. (١٣٧٨). بررسی تأثیر رسانه‌ها بر افکار عمومی (کاربرد یک الگوی جامعه شناختی).
١٢. دادگران، سید محمد، مبانی ارتباطات جمعی، انتشارات فیروزه، ١٣٧٧.
١٣. رشاد، علی اکبر؛ دانشنامه امام علی ٧؛ تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ١٣٨٠ش.
١٤. الزبیدی، محمد مرتضی، تاج العروس من جواهر القاموس، بيروت، دار مکتبه الحیا، بی تا، ج ٦، ص ٣٣٧ و ابن منظور، لسان العرب، بيروت، دار احیاء التراث العربي، ١٤١٦ق. ج ٤، ص ١٩٤.
١٥. سورین، ورنر و جمیز تانکارد(١٣٨١)؛ نظریه‌های ارتباطات، ترجمه علیرضا دهقان، تهران: دانشگاه تهران.
١٦. سیف، علی اکبر. (١٣٧٤). تغییر رفتار و رفتار درمانی: نظریه ها و روش ها. تهران: نشر دانا.
١٧. شجاعی، محمد صادق(١٣٨٣)؛ «جوانان، رسانه‌ها و هویت»، ماهنامه معرفت، ش ٨٧، ص ١١٠.
١٨. صالحی امیری رضا و هیلدا ملکی، بررسی تأثیر ماهواره بر پژوهش دختران دبیرستان ، نشریه پژوهشنامه، سال ١٣٩٠، شماره ٧٤، ص ١٣٣.

۱۹. طباطبایی، صادق. (۱۳۸۴). طلوع ماهواره و افول فرهنگ. تهران: انتشارات اطلاعات.
۲۰. فرانکنا، ویلیام کی، فلسفه اخلاق، ترجمه هادی صادقی، قم، کتاب طه، ۱۳۸۳، ص ۲۸.
۲۱. کریمی، یوسف. (۱۳۷۵). روانشناسی اجتماعی. نظریه ها. مفاهیم و کاربردها. تهران. انتشارات ارسیاران.
۲۲. گیدنز، آنتونی. (۱۳۸۱). جامعه شناسی. [ترجمه] منوچهر صبوری. تهران، چاپ هشتم. نشر نی.
۲۳. لاوئری، شرون ای، دی فلور. ملوین ال. (۱۳۹۰). نقاط عطف در پژوهش‌های ارتباطی «تأثیرات رسانه». [ترجمه] محمد گذرآبادی. تهران. نشر دانزه.
۲۴. محمدی ریشهری، محمد، با همکاری رضا برنجکار؛ دانشنامه عقاید اسلامی (معرفت‌شناسی)؛ مترجم مهدی مهریزی؛ چاپ اول، قم: دارالحدیث، ۱۳۸۵.
۲۵. محمدی سیف معصومه، "شبکه های ماهواره ای و تغییر در کارکردهای خانواده" ، فصلنامه تخصصی رسانه و خانواده، شماره ۱۳۹۳، ۷
۲۶. مطهری، مرتضی، آشنایی با علوم اسلامی، حکمت عملی، انتشارات صدرا، چاپ اول، ص ۲۲.
۲۷. مهرداد، هرمز (۱۳۸۰)؛ مقدمه‌ای برنظریات و مفاهیم ارتباط جمعی، تهران: مؤسسه فرهنگی-پژوهشی فاران.
۲۸. مهدیزاده، محمد (۱۳۸۹)؛ نظریه‌های رسانه: اندیشه‌های رایج و دیدگاه‌های انتقادی، تهران: همشهری.
۲۹. مهدی زاده، شراره (۱۳۸۴)؛ تلویزیون، مخاطب و نگرش نو، جامعه‌شناسی ایران، شماره ۲۴، صص ۱۸۵ - ۲۱۱.
۳۰. مریجی، شمس‌الله (۱۳۸۳)؛ عوامل مؤثر در انحراف از ارزشها، قم، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما
۳۱. مورالی دانینو، آندره (۱۳۸۳)؛ جامعه‌شناسی روابط جنسی [ترجمه] حسن پویان. تهران: انتشارات توسعه.
۳۲. منادی، مرتضی. (۱۳۸۵). جامعه‌شناسی خانواده. تهران: نشر دانزه.
۳۳. وود، جولیانی (۱۳۸۳)؛ «ویژگی‌های ساختاری زبان و جایگاه زنان در جامعه»، ترجمه ابراهیم احراری، انتشارات سروش، فصلنامه پژوهش و سنجش، س ۱۱، ش ۳۸.
۳۴. هیوارد، سوزان. (۱۳۸۱). مفاهیم کلیدی در مطالعات سینمایی. [ترجمه] فتاح محمدی. تهران: نشر هزاره .